

Hortensia PAPADAT-BENGESCU (8 decembrie 1876, Ivești, jud. Tecuci/Galați – 5 martie 1955, București) este prozatoare și autoare dramatică. Fiică a Zoei Ștefănescu, profesoară, și a lui Dimitrie Bengescu, ofițer, frate cu generalul Gheorghe Bengescu-Dabija (dramaturg și traducător), urmează, între 1887 și 1894, ca elevă internă, cursurile Institutului de domnișoare „Dimitrie Bolintineanu” din București. La vârsta de 20 de ani, se căsătorește cu magistratul Nicolae N. Papadat, mariaj din care s-au născut, în perioada 1898-1906, cinci copii.

Debutează publicistic în 1912, în ziarul conservator „La Politique”, cu articolul *Sur la mort de Petre Liciu*, semnat cu pseudonimul Loys. Peste un an, îi apare în revista „Viața românească” proza poetică *Viziune*. În 1919, susținută de George Topîrceanu, publică volumul de proză *Ape adânci*. Întreține o corespondență bogată cu G. Ibrăileanu. Frecventează cenaclul lui E. Lovinescu *Sburătorul* și este prezentă cu texte în revista cu același titlu.

După debutul cu *Ape adânci*, publică volumele de proză: *Sfinxul* (1920), *Femeia în fața oglinzii* (1921), *Balaurul* (1923), *Romanță provincială* (1925), *Desenuri tragice* (1927), *Logodnicul* (1935). Este autoarea pieselor de teatru *Povârnișul* (1915) și *Bătrânul* (1920). Începând cu anul 1925, publică romanele ciclului Hallipa – *Fecioarele despletite* (1925), *Concert din muzică de Bach* (1927), *Drumul ascuns* (1932), *Rădăcini* (1938) –, care „alcătuiesc a doua noastră cronică de familie, după aceea a lui Duiliu Zamfirescu, și trebuie considerate împreună” (Nicolae Manolescu). În același ciclu va fi încadrat și romanul *Străina*, scris între 1942 și 1955, pierdut, apoi reconstituit de Gabriela Omăt și publicat în 2013.

Hortensia Papadat-Bengescu a fost membră a Societății Scriitorilor Români (din 1921) și a Societății Autorilor Dramatici Români (din 1923). În 1936, a primit Marele Premiu al Societății Scriitorilor Români.

Hortensia PAPADAT-BENGESCU

Concert din muzică de Bach

Roman

POLISALM

Editura Polisalm

Str. Petru Zadnipru, nr. 15/2, of. 23, MD2044, mun. Chișinău

Email: polirom.md@gmail.com

Tipar: Bons Offices

Aprobat de Comisia de selecție pentru editarea cărții naționale
și editat cu contribuția Ministerului Culturii.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Papadat-Bengescu, Hortensia,

Concert din muzică de Bach: Roman/Hortensia Papadat-Bengescu. – [Chișinău]:

Polisalm, 2026 (Bons Offices). – 208 p. Cu contribuția Ministerului Culturii,

ISBN 978-9975-3713-2-2.

821.135.1-31

P 28

I

Se auzi soneria la ușa din față. Ursuză ca de obicei, Sia se întoarse greoi pe scaun spre Lina Rim, care, cu ochelarii pe nas, cârpea pledul agățat cine știe cum.

— Tanti!... Sună! zise leneș Sia.

Lina, care băga în ac, nu răspunse îndată. Sia se uită la profesor. Doctorul Rim, nemișcat pe fotoliul de la birou, nu spuse nimic, surâse numai gardiane, cu intenția de a fi grațios și, firește, mai slut când surâdea.

Rim aștepta cu nerăbdare să i se întoarcă pledul pe picioare. Nu era frig în miez de septembrie – poate chiar se făcuse un foc prematur în soba de porțelan nouă și măjestoasă –, nu-l durea pentru moment nimic, dar lua precauțiuni. Era un biet bolnav care avea nevoie de cele mai mari îngrijiri, care avea o infirmieră înadins pentru el, care își întreținea sănătatea și egoismul din ideea că l-a durut cândva, că poate îl va mai dura, și, între aceste două planuri ale suferinții, se menținea într-un confort plăcut. Această beatitudine nu era contrariată de sonerie. Intervenirea unei vizite, ca distracție suplimentară, nu-l supăra.

Sia, în schimb, se gândi că o să vie ea și ziua când n-o să mai sune unii și alții la orice moment, că o să vie ea ziua când n-o să mai ceară la orice lucru voia cucoanei Lina. Cu gândurile astea frumoase, repetă mai aspru:

— Tanti, sună!

În adevăr, se auzise a doua oară, timidă, tremurătoare, soneria.

— Deschide, fată, deschide! Ce lași să aștepte! zise Lina tihnit.

La ușă era Mini, care plecase de acasă nedumerită bină asupra adresei celei noi a prietenilor Rim și căutase puțin până să desco-

pere tăbliță strălucitoare a Linei: „Dr. Lina Rim – Mamoș”. Mini atinsese cu precauțiuni porțița grilajului vopsit proaspăt și urcase scara necunoscută cu acea emoție pe care o poate da o scară urcată pentru întâia oară. Se opri în fața ușei mari cu geamuri galbene, crețe ca o foaie de celuloză gofrat, și care nu-i plăceau, apoi sunase cu acea sficiune pe care o ai în fața unei uși cu geamuri galbene, îndărătul căreia se găsesc oameni abia strămutați. Aștepta acum cu o ușoară spaimă ce vibra în ea ca și soneria. Dar doctorul Rim nu cunoștea vibrațiile decât la vioară. Doctorița Lina, bondoaca lui soție, era afonă și Sia, infirmiera, era un bloc impermeabil, care slujea de adăpost unor gânduri puține, dosnice, încăpățanate. Negreșit că nu sunt indiferente raporturile unui vizitator cu o casă neîncercată încă; nici raporturile dintre un domiciliu și locatarii lui noi, mai ales când e chiar vorba de o casă proprie, unde și locuința, și locatarii își dezvoltă reciproc toate defectele posesiei.

Agitația lui Mini nu se liniști când se găsi în fața unei necunoscute ursuze, cu un șorț mare, alb, de școală sau de spital, și care o întrebă fără bunăvoință:

— Ce poștiți?

Noroc că buna Lina, precedată de un mosor mare ce se rostogolea, sosea, mai astmatică ca totdeauna și, ca totdeauna, primitoare:

— Dumneaei... nu știe... Tu, Mini! Ce plăcere!... E nouă în casă... Îmi ajută să îngrijesc de Rim... N-ai idee ce rău a fost bolnav!... Ce bine îmi pare că te văd!... E nepoata mea, adăugă abia la urmă, și poate numai fiindcă nepoata luase un aer dârz.

„Ce fel de nepoată!” gândi Mini, nu încă îndestul de liniștită. Intră apoi în primul vestibul, perfect ordonat ca vestiar. Antreul ocazional, mobilat din nou, strălucea de curățenie. Uși înalte, uleiate cu roz și cu dungi aurii supărătoare, stau închise, afară de aceea a biroului unde intrară.

În birou erau mobilele cunoscute de Mini, dar înstrăinate și ele de planul schimbat al camerei noi. Rim, la prima vedere,

păru lui Mini același, din fericire pentru adaptarea ei și din nefericire pentru eventualul lor portretist.

După exclamările primului moment ale omului amabil, Mini nu știu unde să se așeze, moment muzical ce se poate însemna cu semnul suspensivului. Lina târî mai aproape de al ei fotoliul pe care un moment înainte stase Sia. Fără să știe amănuntul, Mini se uită fricos spre infirmieră. Cu cel mai candid aer, pe care îl putea lua figura ei placidă, Sia sta acum în picioare, rezemată de zid, la spatele fotoliului lui Rim. Ca să stabilească legătura, doctorul zise grațios:

— *L' Ange gardien!*

Cum străina nu-i plăcea, Mini adoptă numai o jumătate din calificativ: „Nu pleacă gardista asta!” își zise. Sia, făcând tocmai o mișcare mai vioaie ca de obicei, care cutremură scaunul lui Rim, și cerând voie profesorului: – Pot lipsi puțin? – ieși grăbită cu ochii pe fereastră. Mini se uită mașinal prin geam și văzu pe trotuarul din față un tânăr cu pălărie de paie, care se înălța în vârful picioarelor.

„A!” își zise. Apoi, cu o mică efortare de memorie, recunosc pe vărul Lică, pe Lică Trubadurul. Încetă de a mai înțelege. Pricepu numai o ușoară fluierătură și distinse că Lică făcea semne cu ochii, sfărâmându-și degetele în formă de castaniete. Lică era același și semnalele lui erau neîndoios pentru infirmieră. Mini se uită lung la Lina, apoi întoarse o privire de profil spre Rim, care surădea satisfăcut – surâs palid întins pe buze părlite. Lina ridică de jos mosorul impenitent, roșie-vânăță, și explică foarte inexplicit:

— E Lică!

Era Lică fără de greș! Acum trecea sprinten strada, aruncând ochii împrejur. Se auzi apoi lângă zid un murmur vag de voci, și pe urmă nimic.

Mai protocolar, doctorul Rim făcu prezentările în lipsă:

— Domnișoara Sia Petrescu – zise, mângâind cuvintele –, nepoata noastră!... flica unică a simpaticului văr Lică!

Mini rămase uimită. Cunoscutuse pe acel Lică, totodată umil și obraznic, în formă de rudă inferioară. Un Lică pe care îl zăreai dispărând discret pe după vreo ușă și care ținea în salon ghetete alinate și sucea pălăria moale în mâini, când se afla în prezența severă a doctorului Rim. Era, totuși, după toate datele, același Lică, căruia Rim îi dăruia acum epitetul de simpatic.

Negreșit Lică nu era deloc antipatic, dar schimbările apăreau mari pe la prietenii Rim. Mini nu comentă deloc acele noutăți, tocmai fiindcă era prea mult mirată de ele. Lică Trubadurul, tatăl acelei fete greoaie!... Lică avea un copil!... Acel băiețandru care fluiera a *rendez-vous*, făcea, așadar, o vizită paternă. Erau noțiuni neacceptabile, chiar dacă nu se puteau contesta. Rim începu a-și povesti amănunțit suferințele trecute, apoi puse lui Mini întrebări asupra petrecerii ei de vacanță. Mini îl felicita pentru casă, și se interesă de prietenii lor comuni, ca și cum ar fi cerut acelora concurs pentru a regăsi intimitatea.

— Dudaia Nory, apriga noastră feministă, s-a făcut de un timp tare prețioasă! spuse doctorul.

— Are și ea necazuri! o scuză Lina. Știi, Mini, cât iubește Nory pe sora ei cea mare. Dia e cam suferindă și, când e vorba de ea, Nory lasă tot deoparte. Ba chiar își neglijează dispensariul. I-am trimis niște dolofani de copii, trecuți prin mâinile mele, și aud că s-au perpelit acolo, la dumnealor. Am să mă cert zdravăn cu ea... Bieții mititeii mamei!

Doctorul Rim sughiță un râs indulgent. Lui Mini, care nu-l mai auzise parcă râzând alteori, râsul i se păru straniu.

— Lina e o cloșcă! zise Rim, îngăduitor pentru întâia oară cu slăbiciunile bunei Lina. O cloșcă! Strânge sub aripi toți puii altora... Cum, de exemplu, și pe domnișoara Sia.

Reamintirea fetei ursuze rupse iar lui Mini firul bunei înțelegeri. Și de ce oare Rim o tot chema cu gura plină: „domnișoara!”.

— Cât despre Drăgănești – trecu Lina mai departe – sunt veșnic ocupați cu îmbunătățiri la țară, la oraș, cu fabricile lor!

Elena e cu inovațiile. Drăgănescu singur nu ar fi cutezat așa în- treprinderi mari și curajoase... Și toate le reușesc... Îi văd rar: ei sunt mereu pe drumuri sau primesc lume multă... și eu nu sunt bună de așa ceva.

Mini își aminti de Elena, fata calmă cu părul negru dat în sus, apoi de stăpâna de casă, cu frumusețea mai accentuată, ca și caracterul.

Acum Rim părea, deodată, mai puțin vesel. Poate obosise. Era un convalescent, deși lui Mini i se părea perfect sănătos.

— Nu vrei să te așezi pe *chaise-longue*?

Profesorul făcu un gest de refuz.

— Atunci, când s-o întoarce Sia!... Mă duc să arăt lui Mini casa... Nu ți-e urât singur? încercă Lina.

— Nu purta grija mea!... Doamnă Mini, să-ți dai părerea sincer!...

Hotărât, lui Rim îi folosise boala. Era cu mult mai conciliant. Dar nu mai era bolnav.

Lina porni; ghemuită cum era, bucuroasă să-și arate palatul. Se mai îngărășase încă și gâtul scurt avea două cute mari de carne.

Mini admiră un salonaș zugrăvit și decorat cam convențional, cu mobile cam presărate, dar frumoase, cumpărate, se vede, de la o casă bună, dar fără adaosul niciunui obiect mai personal. Odăile de culcare, acum separate, erau de o parte și de alta a camerei de baie. Cabinetul de consultație, foarte spațios, era prevăzut cu tot confortul. Se opriă aci mai mult. Cristalul meselor și dulapurilor, uneltele variate străluceau; erau acolo canapele felurite cu resorturi complicate. Lina manevră una din ele, care se înalță și se întinse tocmai ca masa operatorie. Mini avu o mișcare de spaimă în fața acestui laboratoriu al celor mai intime dureri. Lina, dimpotrivă, se gușă de mândrie:

— Asta plătește tot necazul meu! Mai toată clientela vine acum aici. Nu mai am nevoie să alerg atât.

Vorbea de acele suferinți cu mulțumire. Mini admiră luxul și ordinea.

— Fac și analize prime și prime clișee radiologice. Am și o mică farmacie Am vărsat aci 600.000, dar nu-mi pare rău. Clientela parcă s-a înmulțit odată cu instalația mea. Cam puține sunt femeile cari nu trec pe la noi! Mă temeam ca mutarea să nu le risipească. Aș! Când ai nevoie!... Mai ales astfel de nevoi!...

— Mai fericite, totuși, cele care nu trec pe la tine, răsă Mini, cu frica și curajul unei sănătăți perfecte.

Pe o scurtă cotitură a casei, mai era o cameră unde Mini recunoscuse mobilierul iatacului prim.

— De musafiri!... — explică Lina. Dar acum stă Sia.

Așadar, locuia chiar la ei!... Apoi venea bucătăria, micuță dar cu acea strălucire de laboratoriu nou-nouț. Lina cumpărase bateria cratițelor de aluminiu cu aceeași îngrijire ca forcepsele.

— Baba mea nu se poate deprinde. Cere mereu cuptor de cărămidă și hrubă boltită. Răcitorul și cămara în perete sunt dușmanii ei. Se cam încurcă cu fata asta cam îndrăcită. Mă fac că nu bag de seamă... Am nevoie de ea. Mi-ar mai trebui chiar o ajutoare. Casa nouă cere întreținere... M-am dat gata muncind... Mă scol la 5 ca să pot pleca la 8 la spital și după dejun nu mă așez jos până la consultații... Acum, pe seară, doar nițel...

Mini deschise gura să întrebe dacă nu o ajută nepoata, dar Lina o preveni:

— Bine cel puțin că grija doctorului o are Sia!

— Îi rămâne, cred, timp. Doctorul pare destul de bine! opină Mini.

— Acuma da, e mai bine. Dar ce accese de gută a avut! Nu mai era de trăit! De-o săptămână parcă i-a luat cu mâna. Norocul Siei! Are mai puțin de lucru.

— E de mult nepoata la voi?

— Numai de vreo cincisprezece zile.

Se opriră în salonaș. Mini se așează pe o margine de canapea, fără să-și găsească bine locul. Lina trase un scaun de fantezie, mult prea fragil pentru ea, și păru dispusă la confidențe, dar intimitatea lipsea încă.

— Așa cum vezi casa asta, mi-a scos sufletul și m-a sărăcit. A fost ideea lui Rim, care vrea cu orice preț să fie proprietar. Eu una aveam groază de mutare. Firește că nu ne-am bătut capul cu planuri și meșteri. Ne-a vândut-o un arhitect, care o făcuse pentru el și i-a părut prea mică. Opt sute de mii de roșu, și nici nu mai spui cât, până s-o termine. Tot ce am agonisit o viață, plus o moștenire a lui Rim și datorii cât vrei! Drăgănescu ne-a înlesnit bani cu dobânzi cuviincioase.

— Și casa... a cui e?

— Pe numele amândurora indiviz... și polițele tot așa! răsă Lina. Nu mai e primejdie să ne despărțim acum, la bătrânețe. Rim s-a făcut mai de înțeles... N-ai idee!... N-aș fi crezut niciodată să primească așa de lesne pe Sia...

Și Lina, după afirmația asta, se opri brusc ca și cum se împiedicase de un obstacol.

— Nu te-am auzit niciodată vorbind de fata asta!

— Da!... N-o prea vedeam... Era pe la Mogoșoaia, pe-acolo!... E fata lui Lică, cum ți-am spus... De mult mă ruga el să-i găsesc un loc. Era greu, fiindcă e cam stângace... Știu eu ce învață ele acolo, pe la școala lor?... Sau așa e felul ei!... Tot lui Lică i-a venit ideea să o iau pentru Rim. S-a gândit bietul băiat și la mine... mă oboseam prea mult... Dar Rim!... Rim a fost cuminte și a primit. Are pe cineva lângă el când lipsesc... Când e vorba de îngrijiri mai serioase, tot eu duc, firește, greul... Dar e mai bine acum, mult mai bine!

— Așa de bine, încât eu credeam că-și reia ocupațiile. Se deschide facultatea!

— Nu-i pomeni de asta. Tocmai a cerut un concediu de boală de trei luni și a pus locțiitor. Vrea să lucreze... Are o carte...

— Totuși, chiar în concediu s-ar putea scula, ar putea ieși. I-ar folosi. Se anemiează stând permanent pe un scaun de bolnav!

— Lasă!... Lasă!... E bine așa! E mulțumit! Lasă-l cum vrea el. Nu-i spune nimic!

Caracterul urâcios al doctorului Rim putea scuza oricât acel egoism al bunei Lina, care, în dauna preceptelor sanitare, vrea liniște. Acel Rim însă, ce se complăcea în rolul de bolnav, părea ciudat. Mini credea că recunoaște la el simptomele „bolnavului închipuit”, ce se amăgește și pe sine și pe alții. Își prelungea parcă boala cu un supliment de pseudoîngrijiri și cu o infirmieră nefolositoare.

Mini credea că această manie de pacient nu trebuie întreținută de cei din jur! I se părea că e acolo un caz de conștiință! Cine știe la ce forme supărătoare ajunge Rim, făcând pe bolnavul cu dinadinsul! Totuși, nu ar fi cutezat să insiste pentru a nu tulbura liniștea Linei.

Era numai o impresie, e drept, pe când mulțumirea bunei Lina era un fapt. Cum putea alarma pe Lina pe motivul subtil, nesigur, al unei boli imaginare, care poate era numai o imaginație a ei! Se auzi parcă scârțâind poarta.

— Se întoarce Sia, zise Lina.

— Plec și eu! declară Mini și trecu din nou în birou, unde Rim, tot singur, fără să doarmă, ținea ochii strânși, ca cineva care vrea să consume un timp inutil. Nu păru a le remarca întoarcerea.

— Se întoarce Sia! Ce vorbă lungă și fata asta! zise Lina cu intenție de mustrare.

— Nu-i spune nimic! Copila a stat cu tatăl ei! Numai optsprezece ani!

O nespuse indulgență către acele sentimente filiale unse glasul de obicei strepezit al doctorului.

Fu un moment de pauză, în care probabil ar fi trebuit să intre Sia, pentru că Linei i se păruse că vine; ar fi trebuit să intre, pen-

tru că Lina ar fi dorit să audă Sia și mustrarea ei și bunăvoința lui Rim; sau pentru că vorbele schimbate acolo păreau a-i fi făcut loc să intre; pentru că bolnavul își alimentase și răbdarea și indulgența din nădejdea acelei întoarceri, pentru că absența ei durase destul, dacă nu prea mult. Dar nu veni și minutul rămase suspendat...

— Și dacă vezi pe Nory – repetă Lina fără legătură – spune-i că sunt supărată. Am să mă răfuiesc cu ea. Nu-mi îngrijește copiii!

— Sugacii! Sugacii noștri! supse silabele Rim.

Hotărât, era foarte conciliant. Cum putea fi mai bine ca așa?

În fund, undeva, o ușă nouă se trânti masiv. Era prilejul ca Mini să plece. Dete mâna cam în grabă profesorului și ieși urmată de Lina. Tot grăbită, greși ușile. Era încă neorientată în domiciliul nou al Rimilor și câtă diferență de trecut, când Lina nu o lăsa să plece! O întorcea de trei ori de la ușă și ea rămânea bucuros. Mini primea deosebirea fără regret. Reciproc nu mai aveau nevoie una de alta. Era tot un fel de acord.

În verandă buna Lina deveni mai vorbăreată:

— Știi! Verișoara Lenora s-a cununat cu Walter și o duc foarte bine. Sunt foarte drăguți! Au venit să vadă pe Rim. Și Lina arată o glastră cu flori ce se veștejeau: De casă nouă! Walterii țin cu ei pe Goca-Aimée. Parcă de când lumea numai atâta copil a avut Lenora, pe Coca. N-ai văzut-o?... E cea mai frumoasă fată din București! – și Lina aduse un carton imens cu fotografia lui Coca-Aimée. Era o adevărată „poză”: ochii mari, probabil albaștri, ochi de păpușă: o gură mică, prea mică; părul blond, buclat, răsfirat scurt până la umeri, ca la copii.

— Are 16... ba 17... ba 18 ani, hotărî Lina. Dar pare abia [de] 14, cum vezi. Walter se poartă perfect cu amândouă... Nu uita, Mini, când vezi pe Nory, spune-i că no. 14, un dolofan de băiat, a murit și o bombonică de fetiță, pe care am trimis-o cu mă-sa ca să nu schimbe laptele, piere de enterită. Și băiatul Elenei Drăgănescu e tot cam gălbegit... Bietu Doru – eu tot văr îl socotesc – s-a

înfundat la moșia lui socru-su al doilea... A luat-o de-a capu!... Bine că n-are și alți copii... Cu gemenii, ce-i trage sufletul!...

Înăbușite, încurcate, îngrămădite, noutățile de familie năpădeau abia acum glasul întretăiat de suflul astmatic al Linei. Cu familia, buna Lina rămăsese aceeași. Adăugase numai pe domnișoara Sia, despre care însă vorbea puțin.

— Vezi! Trepte de marmoră afară. Arhitecții ăștia! Risipă!... Să mai vii, Mini! Ai văzut ce bine i-a părut lui Rim.

Plăcerea Linei pentru vizitele ei era condiționată acum de dispoziția doctorului. Înainte cerea prezența prietenelor anume pentru a se văita de necazurile conjugale. Acum subordona tot confortului ei cel nou. Cu atât mai bine dacă era multumită! Mini, sub impresia dezorientării pe care i-o pricinuise casa străină cu oamenii cunoscuți și oamenii schimbați în decorurile noi, plecă fără gânduri de revenire apropiată. De la început se simțise acolo pe planuri parcă inverse și mobile care o amețeau ca un trotuar rulant. Un ușor *mal de mer* stăruia încă în vidul pieptului. În stradă se legănă un minut, ca cel coborât abia de pe o punte de vas, până când ia contact cu statornicia solului. De altfel, strada nu o lămuri îndată. În sus sau în jos era bulevardul dincotro venise? Recunoștea clădirile pe lângă care trecuse ca într-o fotografie obtuză. Un tramvai la distanță o descurcă. Se duse de-a dreptul într-acolo și ieși la liman. Se opri puțin în loc ca să lase aiurelei timp să se astâmpere. Ceva, ca vinul tulburat într-o cupă, se clătină în ea, apoi se liniști.

II

Când Lică îi dase semnal, Sia, fericită – atât cât știa să fie –, luase din fugă un șal și alergase la poartă. Se așezase întâi amândoi în dreptul ferestrelor, apoi se trăsesse mai la o parte, lângă perete. Și unul, și altul se simțeau mai bine afară. Lică era un

plein-airist nă râvit. Nu putea suferi adăpostul. I se părea că în casă e prizonier, spionat.

De pe când de mic fugea de-acasă, îi rămăsese ca tuturor vagabonzilor dragostea de a trăi pe drumuri. Mai târziu, meseriile variate pe care le cercase le alesese tot drumete. Dar mai de preferință stase totdeauna în vacanță de orice ocupație: hai-hui și rentier, deoarece nu se lăsa niciodată fără 5 lei în buzunarul pantalonilor, ca fond inalienabil. Putea astfel cheltui tot prisosul. Viața asta igienică îi pune în obraz acea culoare roză pe sub părleala pielitei, totuși neînăsprite. Toate întâlnirile de afaceri sau de amor, Lică și le avea în plin aer, ca și cele de familie. Sia apucase doar de copilă a cunoaște cu el toate barierele.

Se simțeau amândoi la îndemână, așa rezemați într-un șold de perete, vorbind încet dintr-un obicei de a se feri, cu ochii în lături de pândă, având totdeauna multe a-și spune și răsând din nimicuri, pe înfundate. Nu semănau totuși defel, Sia cu părul mai castaniu, strâns într-un conci mare la ceafă, cu fața lată, cu obraji grași, plini de o pastă fără culoare, căci dacă recreațiile le avuseseră în plin aer, apoi restul timpului stase închisă prin locuințe insalubre, până când să ajungă în casa nouă a Rimilor. Sia avea ochi negri, mici, dar nu vioi ca ai lui Lică, gura lăsată puțin în jos la colțuri ca pentru o silă permanentă. Înaltă cât și el, trunchioasă, oblă de la umeri la șolduri, cu mâini și picioare mari de care se jena, nici nu părea tânără, deși avea numai 19 ani.

Alături de ea, Lică, subțirel, sprinten, cu figura plăcută, cu ochii vioi de veridică, părul negru din care se lăsa o buclă mare pe frunte, cu mâinile și picioarele mici și subțiri și dinții albi mărunți, avea aerul unui ținău.

Venea pe la Sia în fiecare seară cam pe la aceeași oră, când știa că e mai liberă. De altfel, fata luase de la început bunul obicei să nu ajute pe Lina la menaj. Leneșă de felul ei, hotărâse pe Lică că „tanti” nu trebuia învățată rău. De lucrat nu lucra, ținea în mână aceeași cârpă de olandă înnegrită, în care înfigea acul

când Lina se cam încrunta. Se plictisea acolo cu patronii. Aștepta toată ziua vizita lui Lică. La început făcuse chiar mofturi ca să primească, dar, când văzuse că Lică vrea cu dinadinsul, nu mai suflase. După ce totul se aranjase, Lică îi spuse abia „cum stau lucrurile”. Prinsese îndată situația. Nu era viaie, dar avea ceva șiretenie. Îndărătnică în rolul de infirmieră, lucra însă cu pricepere la meseria cealaltă, de a înființa o bancă co-acționată Rim-Lică, care să-l scutească pe Trubadur de orice altă profesiune. Lică era, de altfel, băiat bun. Primea și cele mai mici dobânzi. Când trebuia să plece, intra cu Sia în bucătărie unde baba era încă stăpână. Sia aducea din odaia ei un pachet învelit frumos și legat cu panglicuță.

— E pachetul meu, madam! spunea Sia obraznic babei. Te-aș ruga să servești ceva de băut domnului Lică.

Baba se uita la ea lung pe subt ochi și aducea un pahar mare de vin rece. Lică gusta întâi, apoi da drumul. Sia sta atentă, până când Lică lua paharul de la gură și răsufla șoptind: „Mișto”, cu coada ochiului spre baba, cam de felul ei țigancă.

Sia, mulțumită, îl întreba: „Încă unul?” și Lică refuza. Era temperat și nimeni nu-l văzuse vreodată beat, necum fata. Apoi Sia îi spunea ce conține pachetul.

Erau laolaltă răcitur, fructe, dulcețuri, țigări. Tot ce putuse fura. Din trebile casei își alesese numai strânsul mesei cu cheia de la bufet. Baba o prinsese deseori colectând, dar nu spusese Linei nimic. Tot ea se răstise: – Nu te duci să părăști? Vinul e pe mâna dumatelă! – ca și cum baba era cea care da de băut domnșorului, nu satana de fată.

Baba tăcea, și de ce tăcea nu știa singură. Numai doamna Vera – odăi cu pelargonii la fereastră și *brise-bise* cu dantelă cu igliță, model greu –, doamna Vera, soacra băcanului – casă corp cu „Coloniale-delicatese-băuturi”, peste drum de casa Rim –, doamna Vera, necunoscând genealogia vecinilor, judeca după aparențe înșelătoare.

— Uite-i iar!... Uite-i subt geamul boierilor și subt ochii noștri!... Se pupă în stradă! Ptiiu! și, efectiv, doamna Vera, azvârlea pe scânduri, nu pe scoarță, dezgustul ei astfel coagulat într-o spută amăruie, care, desigur, îi ușura organismul de prisosurile unui dispreț care, neconcretizat, i-ar fi putut face, Doamne ferește, vreun rău. Totuși, disprețul doamnei Vera se refăcea tot mai veninos. Nu ar fi fost de mirare să aibă ceva din partea ficatului.

În urma lui Mini, Lina rămăsese pe loc fixând treptele de marmoră cu un aer prostănac. Acolo, în acele trepte, i se părea ei închișă toată problema acelei case noi, cu mulțumirile și necazurile ei.

Rim, amenințat dincolo de un proces de evacuare și în vecinice discuții cu proprietarul, își manifesta supărarea în formă de descărcări nervoase din ce în ce mai dese. Dezarmat față de lege și de proprietar nu găsisese altă soluțiune decât cumpărarea unei case. Astfel se născuse ideea. Avea însă rădăcini mai adânci. În clădirea ființei sunt multe etaje și subsoluri ale conștiinței. Acolo, în profunzimii, acea idee se altoise pe alta mai esențială: Lina avea o mulțime de bani câștigați, pe care îi ținea neplasați. Neglijență și risipitoare cum era, nu avea să se aleagă de acei bani nimic. Pe când, întrebuiințați la cumpărarea unui imobil... Scoborând mai adânc în gândurile ascunse, doctorul Rim credea că acei bani ai femeii ar fi trebuit să-i aparțină lui. O luase de nevastă, ceea ce era o mare cinste. Îi suporta de atâția ani prezența. Avea s-o aibă pe cap toată viața. Toate astea degeaba. Ar fi trebuit ca ea singură să aibă bunul-simț să încredințeze acei bani bărbatului ei!... Și nici nu puteai ști ce gânduri îi puteau veni... cu mania ei pentru „familie!”. Toți acei veri și verișoare, pentru care era în stare să se dea peste cap. Unii mai pricopsiți, e drept, alții calici, cum era acel Lică așa de desconsiderat de Rim pe timpul când nu-i cunoștea meritul de a fi tatăl Siei... O haimana acel Lică, pentru care Lina avea slăbiciune! Doctorul Rim credea chiar că pe vremuri urâta de Lina o fi făcut ochi dulci verișorului care, desigur, nu-și bătuse capul cu ea, dar o găsea și acum bună de jumulit.

— *O serenată! O serenată!* Rânjea Rim batjocoritor, în lăcașuri adăpostite din el.

O serenată, pe care însă și el, Rim, o persoană așa de importantă, consimțise să o cânte, fie cât de strident, luând pe Lina în căsătorie. Pe cucoana Lina! – îi spuneau glasuri mai intime încă – care, lipsită de tact, găsisese de cuviință înainte de logodnă să bâlbâie o mărturisire necerută de nimeni... „Știi!... La facultate... cu băieții!...”

Ce importa pe Rim virginitatea bunei Lina!... Cu demnitate se făcuse a nu fi auzit, necerându-i nicio explicație. Ce-i păsa lui de acea greșală! Dar o înregistrase și o speculase la ocazie. Secretul acela, „imprudent mărturisit”, recunoștea Rim, făcând haz cu bunul său amic, „el însuși”, făcuse din Lina roaba lui benevolă. Cu acel secret o ținea sub teroare fără osteneală. La ce bun să-l aprofundeze! Totuși femeia asta nu avea recunoștința să recompenseze pe soțul generos și discret. Era în dreptul lui să ia singur ceea ce i se cuvenea. Mai anevoie era de găsit formula. Achiziția unei case era o bună ocazie. Rim era, deci, sânguitor la acea idee. Zăpăcise pe Lina cu tirania lui de bolnav, o șicanase în afecțiunea ei pentru Lenora Hallipa, ce se zbătea într-o mare criză conjugală, și strigase împotriva lichelei de Lică, ce trăia pe spinarea lor și pe care-l amenința că-l va da afară ca pe un cerșetor, fiindcă nu se putea ști dacă într-o zi nu va fura! Lina, asurzită de refrenul permanent al „casei”, zbătută între pretențiile lui Rim și între pretențiile lui Lică, deprins să fie alimentat, adoptase, în sfârșit, proiectul cumpărării. În fond ea se temea de acea achiziție; econoamă și fricoasă, nu cuteza să riște tot ce avea, dar consimțise pentru a da lui Rim satisfacție. Doctorul colecționa anunțuri de la mica publicitate și avusese chiar corespondență cu un arhitect, inițiative foarte mari pentru felul lui de a fi. De îndată ce Lina consimțise, grăbise tratativele, lăsându-le totuși pe seama Linei, cu privilegiul lui de bolnav. Avea să se risipească astfel ceva bani, dar nu-i părea oneros, erau banii femeii și-l

cruțau pe el de corvezi, mai ales că nu știa încă cum va putea face ca acea casă să-i aparțină.

În adevăr, Lina fusese intimidată de arhitect și convenise pe un preț cam mare. Nu sfârșise însă nimic înainte ca Rim să vadă imobilul. Lui Rim îi plăcuse mult stilul pretențios al exteriorului. Trecuse peste unele lipsuri și defecte de amenajare cu atât mai lesne, cu cât, din adânc, un sfetnic vigilent îl îndemna să profite de împrejurare așa cum venea. Păstrase ultimul argument pentru sfârșit. Modestul vameș din Ungheni, tatăl lui, lăsase o moștenire de 200.000 lei, cifră medie între corectitudinea profesională și beneficiile meseriei. La început Rim declarase că va lăsa acești bani mamei sărace și văduve. Era o revanșă, pe care vrea să o dea Linei pentru incorigibilul ei sentimentalism familial, deși, în afară de ciupiturile lui Lică, acea predilecție era gratuită.

Rim însă, care nu profesa, deci nu producea în afară de leafă, avea multă aviditate pentru câștigul Linei. Credea că, dacă ar fi fost mai destoinică, ar fi putut stoarce ceva de la acele rude bogate, în loc să facă pe generoasă în dauna lui, cu toate că el, Rim, era o victimă permanentă a acelei căsătorii. O făcuse numai în vedere de profituri: în adevăr, așa cum calculase, câpătase catedra, dar pentru sacrificiul lui înțelegea să aibă încă alte beneficii. Era vorba de el, „adică de o ființă prin excelență demnă” de tot binele, în propria lui opinie.

Pentru femeia prin care își putuse satisface unele prevederi avea, din demnitate, o mică ură; un dispreț pentru acea unealtă, de care era silit să se servească! Din astfel de sentimente decurgea acea rea-voință ce stăruia în traiul lui cu Lina. O agravau și alte pricini: după stadiul ambiției, care-i înlocuise tinerețea absentă, doctorul Rim trecuse la epoca erotică ce-i turmenta maturitatea. Un alt sacrificiu al cărui erou și victimă se socotea: lumea era plină de femei plăcute și el nu avea decât pe ghemuita de Lina, care-i inspira o nepăsare ascetică, dar a cărei existență îl lipsea de plăceri. Făcea studentelor teoria insidioasă a amorului